

Wymagania na poszczególne oceny z chemii w klasie siódmej

Dział 1 Substancje

- **Ocena dopuszczająca, uczeń:**

zalicza chemię do nauk przyrodniczych, stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej, nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie, zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych, opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień, definiuje pojęcie *gęstość*, podaje wzór na gęstość, przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć *masa*, *gęstość*, *objętość*, wymienia jednostki gęstości, odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych, definiuje pojęcie *mieszanina substancji*, opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych, podaje przykłady mieszanin, opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki, definiuje pojęcia *zjawisko fizyczne* i *reakcja chemiczna*, podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka, definiuje pojęcia *pierwiastek chemiczny* i *związek chemiczny*, dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne, podaje przykłady związków chemicznych, dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale, podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetali), – odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości, opisuje, na czym polegają rdzewienie i korozja, wymienia niektóre czynniki powodujące korozję, posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, , a, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Cu, Al, Pb, Sn, Ag, Hg).

- **Ocena dostateczna, uczeń:**

omawia, czym zajmuje się chemia, wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom, wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia, przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości), wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji, opisuje właściwości substancji, wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki, sporządza mieszaninę, dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki, opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną, projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną, definiuje pojęcie *stopy metali*, podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka, wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych, rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne, wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną proponuje sposoby zabezpieczenia przed rdzewieniem przedmiotów wykonanych z żelaza.

- **Ocena dobra, uczeń:**

podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego, identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwość, przeprowadza obliczenia z wykorzystaniem pojęć: *masa*, *gęstość*, *objętość*, przelicza jednostki, podaje sposób rozdzielania wskazanej mieszaniny na składniki, wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielenie, projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski, wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne, wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny, wyjaśnia różnicę między mieszaniną a związkiem chemicznym, odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne, opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji, przeprowadza wybrane doświadczenia.

- **Ocena bardzo dobra, uczeń:**

omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną, definiuje pojęcie *patyna*, projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski), przeprowadza doświadczenia z działu *Substancje i ich przemiany*, projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 2 Świat okiem chemika

- **Ocena dopuszczająca, uczeń:**

definiuje pojęcie *materia*, definiuje pojęcie dyfuzji, opisuje ziarnistą budowę materii, opisuje, czym atom różni się od cząsteczki, definiuje pojęcia: *jednostka masy atomowej*, *masa atomowa*, *masa cząsteczkowa*, oblicza masę

cząsteczkową prostych związków chemicznych, opisuje i charakteryzuje skład atomu pierwiastka chemicznego (jądro – protony i neutrony, powłoki elektronowe – elektrony), wyjaśnia, co to są nukleony, definiuje pojęcie *elektrony walencyjne*, wyjaśnia, co to są *liczba atomowa*, *liczba masowa*, ustala liczbę protonów, elektronów, neutronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa, podaje, czym jest konfiguracja elektronowa, definiuje pojęcie *izotop*, dokonuje podziału izotopów, wymienia najważniejsze dziedziny życia, w których mają zastosowanie izotopy, opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych, podaje treść prawa okresowości, podaje, kto jest twórcą układu okresowego pierwiastków chemicznych, odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych, określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie.

- **Ocena dostateczna, uczeń:**

planuje doświadczenie potwierdzające, ziarnistość budowy materii, wyjaśnia zjawisko dyfuzji, podaje założenia teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii, oblicza masy cząsteczkowe, opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej Z , wymienia rodzaje izotopów, wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru, wymienia dziedziny życia, w których stosuje się izotopy, korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych, wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych, podaje maksymalną liczbę elektronów na poszczególnych powłokach (K, L, M), zapisuje konfiguracje elektronowe, rysuje modele atomów pierwiastków chemicznych, określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie.

- **Ocena dobra, uczeń:**

wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym na podstawie założeń teorii atomistyczno-cząsteczkowej budowy materii, oblicza masy cząsteczkowe związków chemicznych, definiuje pojęcie *masy atomowej* jako średniej masy atomów danego pierwiastka, z uwzględnieniem jego składu izotopowego, wymienia zastosowania różnych izotopów, korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych, oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach, zapisuje konfiguracje elektronowe, rysuje uproszczone modele atomów, określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie.

- **Ocena bardzo dobra, uczeń:**

wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych, wyjaśnia, dlaczego masy atomowe podanych pierwiastków chemicznych w układzie okresowym nie są liczbami całkowitymi.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział III Jak to jest połączone?

- **Ocena dopuszczająca, uczeń:**

wymienia typy wiązań chemicznych, podaje definicje: *wiązania kowalencyjnego niespolaryzowanego*, *wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego*, *wiązania jonowego*, definiuje pojęcia: *jon*, *kation*, *anion*, definiuje pojęcie *elektroujemność*, posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych, – podaje, co występuje we wzorze elektronowym, odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego, zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne cząsteczek, definiuje pojęcie *wartościowość*, podaje wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym, odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych względem wodoru grup 1., 2. i 13.–17, wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych, zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwupierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych, określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym, interpretuje zapisy (odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H_2 , $2H$, $2H_2$ itp., ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych, ustala na podstawie nazw wzory sumaryczne prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych, rozróżnia podstawowe rodzaje reakcji chemicznych, wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej.

- **Ocena dostateczna, uczeń:**

opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów, odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych, opisuje sposób powstawania jonów, – określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek, podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym, przedstawia tworzenie się wiązań chemicznych kowalencyjnego i jonowego dla prostych przykładów, określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków, zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych, podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru, określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym, zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli, wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego, wyjaśnia pojęcie *równania reakcji chemicznej*, odczytuje proste równania reakcji chemicznych, zapisuje równania reakcji chemicznych, dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych.

- **Ocena dobra, uczeń:**

określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie, wyjaśnia na podstawie budowy atomów, dlaczego gazy szlachetne są bardzo mało aktywne chemicznie, wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych, opisuje powstawanie wiązań kowalencyjnych dla wymaganych przykładów, opisuje mechanizm powstawania wiązania jonowego, opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce, wykorzystuje pojęcie *wartościowości*, odczytuje z układu okresowego wartościowość pierwiastków chemicznych grup 1., 2. i 13.–17. (względem wodoru, maksymalną względem tlenu), nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw, zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych (o większym stopniu trudności), przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej.

- **Ocena bardzo dobra, uczeń:**

wykorzystuje pojęcie *elektroujemności* do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach, uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów, rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące poznanych praw (zachowania masy, stałości składu związku chemicznego), wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym oraz kowalencyjnym niespolaryzowanym a kowalencyjnym spolaryzowanym, opisuje zależność właściwości związku chemicznego od występującego w nim wiązania chemicznego, porównuje właściwości związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności), zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział IV Ważne prawa

- **Ocena dopuszczająca, uczeń:**

podaje treść prawa zachowania masy, podaje treść prawa stałości składu związku chemicznego, przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem prawa zachowania.

- **Ocena dostateczna, uczeń:**

rozwiązuje zadania na podstawie prawa zachowania masy i prawa stałości składu związku chemicznego, dokonuje prostych obliczeń stechiometrycznych.

- **Ocena dobra, uczeń:**

wykonuje obliczenia stechiometryczne o najprostszym stopniu trudności.

- **Ocena bardzo dobra, uczeń:**

wykonuje obliczenia stechiometryczne.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 5 Gazy i tlenki

- **Ocena dopuszczająca, uczeń:**

opisuje skład i właściwości powietrza, określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza, opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, azotu oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych, podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu, tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody, omawia obieg tlenu i tlenku węgla(IV) w przyrodzie, określa znaczenie powietrza, wody, tlenu, tlenku węgla(IV), podaje, jak można wykręcić tlenek węgla(IV), określa, jak zachowują się substancje higroskopijne, opisuje, na czym polegają reakcje syntezy, analizy, wymiany, omawia, na czym polega spalanie, definiuje pojęcia *substrat* i *produkt reakcji chemicznej*, wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej, określa typy reakcji chemicznych, określa, co to są tlenki i zna ich podział, wymienia podstawowe źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza, wskazuje różnicę między reakcjami egzo- i endoenergetyczną, podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych, wymienia niektóre efekty towarzyszące reakcjom chemicznym, definiuje pojęcie, *katalizator*, definiuje pojęcie *tlenek*, podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetalu, zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetalu.

- **Ocena dostateczna, uczeń:**

projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów, wymienia stałe i zmienne składniki powietrza, oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej, opisuje, jak można otrzymać tlen, opisuje właściwości fizyczne i chemiczne gazów szlachetnych, azotu, podaje przykłady wodoroków niemetalu, wyjaśnia, na czym polega proces fotosyntezy, wymienia niektóre zastosowania azotu, gazów szlachetnych, tlenku węgla(IV), tlenu, wodoru, podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem), definiuje pojęcie *reakcja charakterystyczna*, planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc, wyjaśnia, co to jest efekt cieplarniany, opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie, wymienia właściwości wody, wyjaśnia pojęcie *higroskopijność*, zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej, wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej substraty i produkty, pierwiastki i związki chemiczne, opisuje, na czym polega powstawanie dziury ozonowej i kwaśnych opadów, podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem), opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV), wymienia źródła, rodzaje i skutki zanieczyszczeń powietrza, wymienia niektóre sposoby postępowania pozwalające chronić powietrze przed zanieczyszczeniami, definiuje pojęcia *reakcje egzo- i endoenergetyczne*, podaje sposoby otrzymywania tlenków, opisuje właściwości i zastosowania wybranych tlenków.

- **Ocena dobra, uczeń:**

określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne, wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu, wykrywa obecność tlenku węgla(IV), opisuje właściwości tlenku węgla(IV), wyjaśnia rolę procesu fotosyntezy w naszym życiu, podaje przykłady substancji szkodliwych dla środowiska przyrodniczego, wyjaśnia, skąd się biorą kwaśne opady, określa zagrożenia wynikające z efektu cieplarnianego, dziury ozonowej, kwaśnych opadów, proponuje sposoby zapobiegania powiększaniu się dziury ozonowej i ograniczenia powstawania kwaśnych opadów, projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór, projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, zapisuje słownie przebieg różnych rodzajów reakcji chemicznych, podaje przykłady różnych typów reakcji chemicznych, wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu, podaje przykłady reakcji egzo- i endoenergetycznych, zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo- lub endoenergetycznych

- **Ocena bardzo dobra, uczeń:**

otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym, wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru, projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników, uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu, uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru, planuje sposoby postępowania umożliwiające ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami, identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych, wykazuje zależność między rozwojem cywilizacji a występowaniem zagrożeń, np. podaje przykłady dziedzin życia, których rozwój powoduje negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 6 Woda i roztwory wodne

- **Ocena dopuszczająca, uczeń:**

charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie, podaje, na czym polega obieg wody w przyrodzie, podaje przykłady źródeł zanieczyszczenia wód, wymienia niektóre skutki zanieczyszczeń oraz sposoby walki z nimi, wymienia stany skupienia wody, określa, jak, zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody, definiuje pojęcie *dipol*, identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol, wyjaśnia podział substancji na dobrze rozpuszczalne, średnio rozpuszczalne oraz trudno rozpuszczalne w wodzie, podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie, wyjaśnia pojęcia: *rozpuszczalnik* i *substancja rozpuszczana*, projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie, definiuje pojęcie *rozpuszczalność*, wymienia czynniki, które wpływają na rozpuszczalność substancji, określa, co to jest krzywa rozpuszczalności, odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze, wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie, definiuje pojęcia: *roztwór właściwy*, *koloid* i *zawiesina*, podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid, definiuje pojęcia: *roztwór nasycony*, *roztwór nienasycony*, *roztwór stężony*, *roztwór rozcieńczony*, definiuje pojęcie *krystalizacja*, podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie, definiuje *stężenie procentowe roztworu*, podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu, prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: *stężenie procentowe*, *masa substancji*, *masa rozpuszczalnika*, *masa roztworu*.

- **Ocena dostateczna, uczeń:**

opisuje budowę cząsteczki wody, wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna, wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń, planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami, proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą, tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania, określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem, charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie, planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie, porównuje rozpuszczalność różnych substancji w tej samej temperaturze, oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze, podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy lub zawiesiny, wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną, opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym, stężonym, nasyconym i nienasyconym, przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu, wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-procentowego roztworu soli kuchennej.

- **Ocena dobra, uczeń:**

wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody, wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody, określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej, przewiduje zdolność różnych substancji do rozpuszczania się w wodzie, przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru, podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie, wykazuje doświadczalnie wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie, posługuje się wykresem rozpuszczalności, wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności, oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe, prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia *gęstości*, podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu, oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zagęszczenie i rozcieńczenie roztworu, oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności), wymienia czynności prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym.

- **Ocena bardzo dobra, uczeń:**

proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu, określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody, porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych, wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony, rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego, oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze, oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

Dział 7 Kwasy

- **Ocena dopuszczająca, uczeń:**

wymienia zasady bhp dotyczące obchodzenia się z kwasami, zalicza kwasy do elektrolitów, definiuje pojęcie *kwasy* zgodnie z teorią Arrheniusa, opisuje budowę kwasów, opisuje różnice w budowie kwasów beztlenowych i kwasów tlenowych, zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HCl, H₂S, H₂SO₄, H₂SO₃, HNO₃, H₂CO₃, H₃PO₄, zapisuje wzory strukturalne kwasów beztlenowych, podaje nazwy poznanych kwasów, wskazuje wodór i resztę kwasową we wzorze kwasu, wyznacza wartościowość reszty kwasowej, wyjaśnia, jak można otrzymać np. kwas chlorowodorowy, siarkowy(IV), wyjaśnia, co to jest tlenek kwasowy, opisuje właściwości kwasów, np.: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI), stosuje zasadę rozcieńczania kwasów, opisuje podstawowe zastosowania kwasów: chlorowodorowego, azotowego(V) i siarkowego(VI), wyjaśnia, na czym polega dysocjacja jonowa (elektrolityczna) kwasów, definiuje pojęcia: *jon*, *kation* i *anion*, zapisuje równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów (proste przykłady), wymienia rodzaje odczynu roztworu, wymienia poznane wskaźniki, określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów, rozróżnia doświadczalnie odczyny roztworów za pomocą wskaźników, wyjaśnia pojęcie *kwaśne opady*, oblicza masy cząsteczkowe HCl i H₂S.

- **Ocena dostateczna, uczeń:**

udowadnia, dlaczego w nazwie danego kwasu pojawia się wartościowość, zapisuje wzory strukturalne poznanych kwasów, wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych, zapisuje równania reakcji otrzymywania poznanych kwasów, wyjaśnia pojęcie *tlenek kwasowy*, wskazuje przykłady tlenków kwasowych, opisuje właściwości poznanych kwasów, opisuje zastosowania poznanych kwasów, wyjaśnia pojęcie *dysocjacja jonowa*, zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji jonowej kwasów, nazywa kation H⁺ i aniony reszt kwasowych, określa odczyn roztworu (kwasowy), wymienia wspólne właściwości kwasów, wyjaśnia, z czego wynikają wspólne właściwości kwasów, zapisuje obserwacje z przeprowadzanych doświadczeń, posługuje się skalą pH, bada odczyn i pH roztworu, wyjaśnia, jak powstają kwaśne opady, podaje przykłady skutków kwaśnych opadów, oblicza masy cząsteczkowe kwasów, oblicza zawartość procentową pierwiastków chemicznych w cząsteczkach kwasów.

- **Ocena dobra, uczeń:**

zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanego kwasu, wyjaśnia, dlaczego podczas pracy ze stężonymi roztworami kwasów należy zachować szczególną ostrożność, projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać omawiane na lekcjach kwasy, wymienia poznane tlenki kwasowe, wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI), planuje doświadczalne wykrycie białka w próbie żywności (np.: w serze, mleku, jajku), opisuje reakcję ksantoproteinową, zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) kwasów, zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji jonowej (elektrolitycznej) w formie stopniowej dla H₂S, H₂CO₃, określa kwasowy odczyn roztworu na podstawie znajomości jonów obecnych w badanym roztworze, opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wnioski), podaje przyczyny odczynu roztworów: kwasowego, zasadowego, obojętnego, interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny), opisuje zastosowania wskaźników, analizuje proces powstawania i skutki kwaśnych opadów, proponuje niektóre sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów.

- **Ocena bardzo dobra, uczeń:**

zapisuje wzór strukturalny kwasu nieorganicznego o podanym wzorze sumarycznym, nazywa dowolny kwas tlenowy (określenie wartościowości pierwiastków chemicznych, uwzględnienie ich w nazwie), projektuje i przeprowadza doświadczenia, w których wyniku można otrzymać kwasy, identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji, odczytuje równania reakcji chemicznych, rozwiązuje zadania obliczeniowe o wyższym stopniu trudności, proponuje sposoby ograniczenia powstawania kwaśnych opadów, wyjaśnia pojęcie *skala pH*.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował wszystkie treści z podstawy programowej oraz rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

